

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 004/18

KLAGER: Advokat på vegne av Paul Mykkeltvedt og Espen Skaar
PUBLIKASJON: NRK
PUBLISERINGSDATO: 24.10.2017
STOFFOMRÅDE: Næringsliv(Justis)
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, kildebredde samtidig imøtegåelse, dekning for titler, saklighet og omtanke, gjengi meningsinnhold
REGISTRERT: 02.01.2018 (Igangsatt 14.06.2018)
BEHANDLET I PFU: 18.12.2018
BEHANDLINGSTID: 346 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Kun nettartikkel klages inn, ikke Brennpunkt-dokumentar.

SAMMENDRAG:

NRK publiserte tirsdag **24. oktober 2017** en nyhetsartikkel på nett i forbindelse med en Brennpunkt-dokumentar. Artikkelen overskrift var «**Sminkørene**», og ingressen var:

«Oppkjøperne sikret seg huset på høsten, pusset opp og solgte videre i løpet av et halvt år. Da satt to tidligere eiendomsmeglere igjen med ni millioner kroner i fortjeneste.»

Det fremgikk at ingressen henviste til en tremannsbolig i Oslo med adresse Låveveien 6. Videre ble det opplyst at eiendommen ble solgt, uten budrunde og annonsering, til et selskap eid av Paul Mykkeltvedt og Espen Skaar, to tidligere eiendomsmeglere. I artikkelen ble det gjort rede for at eiendommen ble pusset opp før den så ble solgt videre til en langt høyere pris. En av håndverkerne som jobbet på bygget, Rifat Osmanovic, var blant annet sitert slik:

«Jeg føler at man lurer kjøperne. [...] Jeg har opplevd at de driver og kjøper eiendom, eller i hvert fall denne eiendommen her. De prøver å pusse den opp, men etter min mening er det bare sminking. De betaler minst mulig for oppussing og utnytter folk. Så selger de eiendommen med stor fortjeneste [...] Vi ble forspurt om å skifte fasade [...] Hvis jeg hadde kjøpt prosjektet, kunne jeg strippet det helt inn til hovedbjelkene. Jeg ville skifta alt utvendig, skifta tak, skifta takrenner, etterisolert etter dagens standarder og bytta vinduer etter dagens standarder. Ikke noe ville vært ulovlig, alt var gjort riktig. Da har du god samvittighet når du selger. Jeg har gjort det og det, og det koster det og det. Men å sminke og selge, det er feil.»

Det fremgikk at den ene seksjonen i tremannsboligen ble kjøpt av et ungt par med barn. Det ble gjort rede for at kjøperne selv skulle pusse opp innvendig, men at alt skulle være i orden utvendig, ifølge prospektet. Mannen i paret ble deretter sitert slik:

«[J]eg fikk inntrykk av at ikke alt som stod i kontrakten kom til å bli utført sånn det skulle være [...] Vi satt med en følelse av at selgerne ikke visste hva de holdt på med»

Paret fikk derfor inn noen tilleggspunkter i kontrakten, og kvinnen i paret var sitert slik:

«De prøvde å få oss til å føle at det ikke var nødvendig å skrive disse punktene, at vi måtte stole på at de skulle utføre det som stod i prospektet. [...] Det har vært en følelse hele veien, at vi må passe på at ting blir utført etter dagens standard og sånn som vi ønsker det.»

I påfølgende avsnitt sto det:

«Noen av punktene på listen handler om inngangsparti, terrassegulv, takrenner. Disse arbeidene blir ikke ble fullført, selv etter lange diskusjoner. I tillegg blir det ikke lagt plen slik det står i kjøpekontrakten. Huset blir heller ikke malt to ganger som avtalt [...] Som en respons på de manglende arbeidene, velger [paret] å holde tilbake 135.000 kroner av kjøpesummen. Det skal komme til å bli brukt mot dem.»

Under mellomtittelen «-To sterke gutter» uttaler den tidligere siterte håndverkeren, Rifat Osmanovic, at han først fikk betalt som han skulle for fasadearbeidene i Låveveien, men at den siste regningen ikke ble betalt av Mykkeltvedt og Skaar. Videre oppga Osmanovic at han ville ta ut forliksklage for manglende utbetaling av 150 000 kr, men at han sleit fordi motparten var flinkere enn ham med lover, regler og papirarbeid. Deretter sto følgende:

«Paul Mykkeltvedt er styreformann i Låveveien 6 AS. Han ønsker ikke å møte NRK Brennpunkt for et intervju om forholdene i tremannsboligen. I en e-post avviser han at han har gjort noe kritikkverdig i forhold til de som har kjøpt og de som har pusset opp seksjoner i Låveveien.»

En beboer i en av de andre seksjonene i Låveveien 6 ble også intervjuet i saken og viste NRK en pumpekum i kjelleren som han ikke var blitt gjort kjent med under visningen. Han opplevde at dette var noe som bevisst ble holdt skjult før kjøpet, og var nå bekymret for at familien ikke skulle få benyttet kjelleren på grunn av fuktproblemer. Videre ble det opplyst i brødteksten at styreformann Mykkeltvedt ikke ønsket å svare på spørsmål om denne kjelleren, men at han «etter flere ukers mailutveksling med Brennpunkt» svarte følgende om forholdene knyttet til den andre seksjonen med det unge paret:

«Jeg har på vegne av Låveveien 6 AS oppført meg saklig og profesjonelt med enhver henvendelse fra [paret]. Både i muntlig og skriftlig form. Jeg er kjent for nettopp å være saklig og profesjonell [...] Hva angår manglende kontraktoppfyllelse herfra, malingsstrøk og plen, viser jeg til lovregler om gjensidig kontraktsforpliktelser og motregningsregler. Det er på det rene at Rensel er i mora hva angår de økonomiske faktorene her.»

Det unge paret ga i artikkelen uttrykk for at det var vanskelig å få svar fra Mykkeltvedt og Skaar. De var sitert slik:

«Nei, nå er det blitt veldig stille [...] Jeg opplevde at de i starten svarte og ga uttrykk for at de ville løse ting. Noen ting løste de, andre ting ikke, selv om det var helt opplagt at det skulle gjøres. Men nå er det overhodet ingen svar. [...] advokaten vår har jo kontakt med deres advokat, men han svarer ikke, så ...»

Videre skrev NRK at redaksjonen hadde sett e-postene som var sendt i sakens anledning.

I de påfølgende avsnittene viste NRK til at det å selge eiendom «off market», altså uten annonsering og budrunde, var blitt vanligere. NRK intervjuet fagdirektøren for bolig i Forbrukerrådet, som advarte mot metoden og pekte på at det er interessant å se på eiendomsutviklernes og meglernes rolle i slike salg. NRK siterte også en advokat på at «mange eiendomsutviklere opererer med en såkalt hoffmegler». NRK skrev videre:

«Meglernes skaffer utviklerne eiendommer. Til gjengjeld får de selge den ferdig oppussede eller nybygde eiendommen. Det er en slags koblingsøkonomi. Den ene tjenesten er den andre verdt.»

NRK viste også til en fersk rettssak der en eiendomsmegler ble dømt for et slikt salg til en utvikler. Det fremgikk av artikkelen at det er ulovlig for meglere å inngå avtaler som påvirkes av egeninteresser eller utsikt til senere salg.

NRK gikk også gjennom sju andre off market-eiendomshandler Mykkeltvedt og Skaar hadde vært involvert i som privatpersoner eller via et selskap ved navn Kry Eiendom. NRK oppga blant annet følgende opplysninger om handlene i artikkelen:

Framnes Terrasse 3B

Selger: «En 85 år gammel dame og hennes familie».

Eiendomsmegler: Fra Nordvik & Partners

Kjøpt off market av Kry Eiendom i desember 2016 for 4,6 mill. kr.

Pusset opp for 100 000 kr.

Solgt videre av samme megler for 5,7 mill i februar 2017 etter annonsering og budrunde.

Telavåggata 6

Eiendomsmegler: Fra Nordvik & Partners, den samme som solgte Framnes Terrasse 3B

Kjøpt off market av Kry Eiendom i desember 2016 for 3,6 mill. kr.

Solgt videre av samme megler for 4,23 mill i mai 2017 etter annonsering og budrunde.

Mikkel Doblousgate

Selger: «En eldre mann» som selv ønsket å selge eiendommen til utviklere.

Eiendomsmegler fra Privatmegleren Kvadrat

Kjøpt off market av Skaar og Mykkeltvedt i august 2016 for 5,2 mill. kr.

Pusset opp for anslagsvis 1 mill kr.

Solgt videre av samme megler for 8 mill kr. i oktober 2016 etter budrunde.

Casparis gate 2

Selger: «En kvinne på flyttefot».

Eiendomsmegler fra Notar Oslo, tidligere kollega av Skaar og Mykkeltvedt.

Kjøpt off market av Kry Eiendom i mai 2017 for 3,7 mill. kr.

Pusset opp.

Solgt videre av samme megler for 4,4 mill kr. i juni 2017 etter budrunde.

Solheimsgata 1a

Selger: En kvinne som selger leiligheten etter faren som var gått bort.
Eiendomsmegler fra Nordvik & Partners.
Kjøpt off market av Skaar og Mykkeltvedt i desember 2016 for 7,9 mill. kr.
Pusset opp.
Solgt videre av samme megler for 11,9 mill kr. i mars 2017 etter budrunde.

Bølerlia 10:

Megler fra Eiendomsmegler 1 anbefalte å selge direkte til Skaar/Mykkeltvedt før budrunde.
Kjøpt i november 2016 for 3 mill. kr.
Solgt videre av samme megler for 4 mill kr. i januar 2017.

Vardeheimsveien 20G

Kjøpt av Kry Eiendom i august 2016 for 4,9 mill. kr.
Pusset opp for nesten to millioner «hevder» Mykkeltvedt.
Solgt i mars 2017 for 7 mill. kr.

Det fremgikk at Brennpunkt-redaksjonen satt på en liste på titalls salg fra de siste årene der Mykkeltvedt/Skaar enten handlet off market eller ved å kuppe en eiendom før budrunden. NRK gjenga Mykkeltvedt slik:

‘Når det gjelder hvilke meglere vi velger, så varierer dette fra objekt til objekt.’»

Under mellomtittelen «Vanntette skott?» skrev NRK:

«Det svært få vil snakke om er hva slags bånd det er mellom meglere og utviklere. Hvem ringer megleren til når han får inn en attraktiv eiendom? Og hva slags råd gir han om off market salg?»

Artikkelen vendte deretter tilbake til Låveveien 6 og beboerne i de to seksjonene som var intervjuet tidligere i omtalen. Det fremgikk at de hadde skaffet seg advokathjelp.

Mot slutten av artikkelen svarte Mykkeltvedt på beskyldninger fra håndverkeren Rifat Osmanovic som var intervjuet tidlig i brødteksten. Mykkeltvedt var sitert slik:

«Han har ingen kunnskap om noen av våre tidligere eller etterfølgende prosjekter, og hans påstander om oss, og meg personlig, kan av den grunn ikke tolkes i noe annet lys enn at han gjør dette som en konsekvens av at han mener vi ikke har gitt ham den summen han mener vi skal betale. Det er på det rene at Osmanovic er i mora ifht avtaleforholdet med Låveveien 6 AS! [...] Dessverre leverte ikke Osmanovic den kvalitet på arbeidet som kan forventes. Vi måtte stanse hans videre arbeidsutførelse, og måtte leie inn andre håndverkere til å ferdigstille det utomhusarbeidet han skulle utføre.»

NRK opplyste deretter at Osmanovic hevdet å ha rettet opp alle feil som var blitt påpekt, at Brennpunkt hadde sett bilder av denne rettingen, og at dette ville bli tema når partene møtes i forliksrådet. Avslutningsvis sto følgende om konflikten mellom det unge paret og aksjeselskapet til Mykkeltvedt/Skaar:

«[Paret] har sendt inn en stevning med krav om nesten 400.000 kroner fra Låveveien 6 AS, for å få utført gjenstående arbeid. Selskapet har gjennom sin advokat tilbudt 135.000 kroner, altså tilsvarende summen [paret] har holdt tilbake. Det er ennå ikke avgjort når partene møtes i retten.»

KLAGEN:

Klagerne er Paul Mykkeltvedt og Espen Skaar som klager via advokat. I klagen argumenteres det for at NRKs artikkel var i strid med god presseskikk, og det vises til punkt 3.2, 3.7, 4.1, 4.4 og 4.14 i Vær Varsom-plakaten (VVP).

Klagerne viser til at NRKs artikkel, i tillegg til å omtale kjøpet og salget av Låveveien 6, omtalte en rekke andre eiendomshandler klagerne hadde vært involvert i. Ifølge klagerne ble de aldri forespurt om disse konkrete handlene før publisering, og de fikk heller aldri forespørsler som talte for «at det skulle kunne reises spørsmål ved omstendighetene ved slike kjøp og salg». Dermed fikk ikke klagerne anledning til å kommentere forholdene før publisering, fremholdes det. Klagerne legger ved e-post-korrespondanse mellom Mykkeltvedt og NRKs journalist for å underbygge argumentasjonen (se Bilag 1, sekr. anm.).

28. september 2017 skrev NRKs journalist følgende i en e-post til Paul Mykkeltvedt:

«Vi har [...] bedt deg stille til interøju om virksomheten til KRY Eiendom as eller andre eiendomsprosjekter du har gjort sammen med Skaar/Heggeriset. Vi har [...] ønsket å snakke med deg om 'hvordan dere samarbeider med meglere ved kjøp og videresalg av eiendom. Vi ønsker å få vite hvordan dere tenker strategisk ved kjøp og oppussing'. Herunder vil det også handle om meglere som går igjen ved kjøp/salg av eiendommer dere har jobbet med. Vi har sett spesielt på hvordan enkeltmeglere får salg nummer to fra dere etter at de først har solgt/formidlet eiendommen til dere. Jeg forstår den siste mailen dithen at du ikke ønsker å bli interøjuet om KRY Eiendom eller andre eiendomsprosjekter du har gjort sammen med Skaar/Heggeriset. Gi beskjed dersom det er en feil slutning»

29. september 2017 svarte Mykkeltvedt blant annet følgende:

«[F]or at jeg skal kunne ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta min rett til samtidig imøtegåelse, ber jeg om at du er mer presis i hva du egentlig ønsker å kritisere oss for [...].»

NRKs journalist svarte senere samme dag, og skrev blant annet:

«Vi spør om hvordan dere samarbeider med enkelte meglere og hvorfor de får salg fra dere etter oppussing. Hvorvidt dette oppfattes av deg som kritikk, tar jeg ikke stilling til.»

4. oktober 2017 svarte Mykkeltvedt at han ikke oppfattet spørsmålene om forretningsstrategi som kritikk. Han skrev også:

«Til orientering har vi ingen 'samarbeid' med meglere, annet en innholdet i en nærmere spesifisert oppdragsavtale for hvert salg som gjennomføres via en eiendomsmegler. Når det gjelder hvilke meglere vi velger så varierer dette fra objekt til objekt, noen ganger den samme megleren som vi kjøpte eiendommen av og noen ganger ikke. Det er flere forhold som ligger til grunn for en slik beslutning.»

Klagerne mener at inntrykket som artikkelen forsøker å skape, er at klagerne, i samarbeid med flere eiendomsmeglere, har kjøpt underprisede boliger av godtroende selgere som de så har «sminket» og solgt med urimelig stor avanse. Klagerne mener at denne fremstillingen er sterkt kritisk og mangler dekning. Klagerne anfører at de ville ha «kommet med konkrete merknader dersom det hadde blitt gjort klart hvilke eiendomshandler NRK ville omtale og hvordan disse skulle fremstilles». Klagerne viser til at de har fått bekreftelser fra flere av de aktuelle selgerne på at det ikke er grunnlag for NRKs underforståtte kritikk. Klagerne er blant annet kritisk til NRKs fremstilling av salget av eiendommene i henholdsvis Framnes Terrasse og Telavåggata (s. 16-19 i NRKs artikkel, sekr. anm.). I klagen skriver de:

«Inntrykket som skapes i artikkelen er åpenbart at selgeren (som opplyses å være en 85 år gammel dame sannsynligvis for å skape et falskt inntrykk av at hun ikke kan ivareta sine egne interesser) har solgt boligen for en lav pris og at Mykkeltvedt og Skaar har utnyttet sin kjennskap til megleren for å kjøpe eiendommen under markedspris. [...] NRK underslo ved fremstillingen av saken at begge de 2 nevnte salgene skjedde for samme selger og at en representant for selgerens familie har skrevet og sendt en omfattende redegjørelse for hvordan salget skjedde. Fremstillingen viser at salget ble gjennomført såkalt 'off market' forårsaket av et ønske fra selgerens familie bl.a. som følge av at de bodde langt unna. Denne fremstillingen har NRK mottatt før artikkelen ble publisert. Eposten vedlegges som bilag 3.»

Videre viser klagerne til NRKs fremstilling av salget av eiendommen i Mikkel Doublougsgate (s. 19-21 i NRKs artikkel, sekr. anm.), og påpeker at heller ikke denne selgeren, som i artikkelen omtales som «en eldre mann», på noen måte oppfatter det slik at det har skjedd noe kritikkverdig. Dette går frem av en e-post selgeren sendte til den aktuelle eiendomsmegleren etter at artikkelen var publisert. E-posten følger klagen som Bilag 4.

Klagerne legger til grunn at tittelen «Sminkørene» bygger på uttalelsene om sminking fra bygningsarbeideren Rifat Osmanovics sitater i NRKs artikkel. Klagerne kan ikke se at tittelen har dekning i faktiske forhold eller i artikkelens innhold for øvrig. Mykkeltvedt fikk forelagt Osmanovics beskyldninger på e-post 29. september 2017 og svarte samme dag bl.a:

«Fakta er at Osmanovic har vært én (1) av 14 tilsvarende leverandører til vår virksomhet, og p.t. har vi ikke vært i noen som helst tvist med de øvrige 13! [...] I forhold til Osmanovic sine uttalelser så tenker jeg det kan være klokt av NRK å høre med tilsvarende håndverkere som vi har brukt om hans [...] opplevelser om oss er sammenfallende med deres syn. [...]

I samme e-post la Mykkeltvedt til grunn at Osmanovic utelukkende uttalte seg om det utvendige arbeidet i Låveveien 6, som Osmanovic selv var ansvarlig for å utføre. Derfor fant Mykkeltvedt det pussig at Osmanovic kalte sin egen jobb for sminking. I tillegg svarte Mykkeltvedt følgende angående Låveveien 6 (Se hele e-posten i Bilag 2, sekr.anm.):

- Avtalen med Osmanovic var i all hovedsak at han skulle skifte kledning på huset.
- Osmanovic skulle få 500 000 kr for dette og har fått 415 000 kr.
- Vi hadde tilbydere på samme arbeid for 420 000 kr.
- Seksjonene til Gulliksen og Rensel er ikke pusset opp av Mykkeltvedt og Skaar.
- Rensels seksjon ble solgt som oppussingsobjekt.
- Den tredje seksjonen ble pusset opp av Mykkeltvedt og Skaar.
- Sjekket NRK om Osmanovics sitater er dekkende for oppussingsarbeidet i tredje seksjon?

Klagerne kan ikke se at Mykkeltvedts tilbakemelding er tatt inn i artikkelen, og mener derfor at Osmanovics påstander får stå uimotsagt. Dette var i strid med VVPs punkt 4.14, etter klagerens syn, og de skriver også:

«[A]rgumentasjonen fra Osmanovic var rettet mot det faktum at kun kledningen ble skiftet, mens det etter hans mening var behov for også å bytte de bakenforliggende materialene. [...] Ved å unnlate å gjengi merknadene fra Mykkeltvedt bidro derved NRK til å skjule at det ikke foreligger noen mangelskrav fra kjøperne knyttet til den kritikk Osmanovic fremsatte.»

Klagerne oppgir at de mottok tilbakemeldinger fra sin omgangskrets etter publisering som tydet på at en normal, men uriktig, oppfatning blant leserne var at klagerne hadde vært involvert i saken om eiendomsmegler Killengren som ble dømt til å betale erstatning til sin

kunde (se s. 14-15 i NRKs artikkel, sekr. anm). I tillegg oppfattet den alminnelige leser det slik at klagerne hadde 'lurt' selgere og kjøpere gjennom et uakseptabelt samarbeid med meglere, anføres det.

Klagerne opplyser at de kontaktet NRKs ansvarlige redaktør to dager etter førstegangspublisering (se Bilag 5, sekr. anm.) og blant annet ba redaksjonen gjøre følgende:

- Presisere at Mykkeltvedt og Skaar ikke var involvert i prosjektet hvor eiendomsmegler Killengren/Nordvik & Partners har blitt dømt til å betale erstatning til sin kunde.
- Opplyse at man har vært i kontakt med flere personer som har solgt eiendom til Skaar og Mykkeltvedt og at ingen av disse har fremsatt kritikk mot måten salget ble gjennomført på.

NRK ville ikke etterkomme disse ønskene og svarte samme dag slik (se Bilag 6, sekr. anm.):

- Vi har ikke hevdet at Mykkeltvedt og Skaar var involvert i prosjektet hvor eiendomsmegler Killengren/Nordvik & Partners har blitt dømt til å betale erstatning.
- Vi har ikke hevdet at selgerne som solgte til Mykkeltvedt og Skaar, har fremsatt kritikk.

I en senere e-post (Bilag 7) avviste NRK også klagerens kritikk knyttet til manglende adgang til samtidig imøtegåelse, og redaksjonen argumenterte her for at klagerne tydelig hadde signalisert at de ikke ville benytte seg av sin imøtegåelsesrett. Klagerne viser i den forbindelse til at Mykkeltvedt, i en vedlagt e-post fra 21. september 2017, skrev dette til NRK:

«Jeg vil uansett benytte min mulighet til samtidig imøtegåelse for mottatte påstander.»

Klagerne viser til at NRKs reporter straks deretter svarte:

«Det er salget av eiendommen Låveveien 6 vi vil snakke med deg om [...] Det er i forbindelse med dette salget at kritikken er kommet frem og det er denne vi ønsker svar på. Hva gjelder KRY Eiendom, hvor du og Espen Skaar har aksjemajoriteten, er det riktig at vi har spurt om dette selskapet også. Men her handler det mest om hvordan dere samarbeider med meglere ved kjøp og videresalg av eiendom. Vi ønsker å få vite hvordan dere tenker strategisk ved kjøp og oppussing. Dersom du ønsker å snakke om dette, er det fint.»

Klagerne mener at NRK med dette ga Mykkeltvedt uriktige opplysninger. Klagerne skriver:

«Mykkeltvedt har (på vegne av seg selv, Skaar og de involverte selskaper) i hele sin kommunikasjon med NRK gjort det klart at han ønsker å benytte sin rett til imøtegåelse, men at han ikke ønsker å delta i et intervju [...] At NRK nå hevder at Mykkeltvedt har fraskrevet seg sin rett til samtidig imøtegåelse som han uttrykkelig presiserer at han vil benytte seg av, er rett og slett uforståelig.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

NRK avviser brudd på god presseskikk og gjør innledningsvis rede for bakgrunnen for den påklagde artikkelen.

Når det gjelder klagepunktet om samtidig imøtegåelse, anfører NRK at redaksjonen har gått lenger for å innhente samtidig imøtegåelse fra klagerne enn det pressens etiske retningslinjer i utgangspunktet krever. For øvrig påpeker redaksjonen for ordens skyld at det journalistiske arbeidet med faktasjekk og samtidig imøtegåelse har dreid seg om publiseringen av både Brennpunkt-dokumentaren og den påklagde nettartikkelen. Av den grunn vil tilsvaret til en viss grad berøre publiseringen på begge plattformene. NRK skriver:

«24. august 2017 tok journalist Bjørn Olav Nordahl telefonkontakt med en av klagerne (Paul Mykkeltvedt) med forespørsel om et intervju. Mykkeltvedt var positiv til dette, og det ble avtalt å sende en e-post fra NRK om temaene vi ønsket å ta opp. Denne e-posten ble sendt senere samme dag (se vedlegg 1, sekr. anm). Allerede i denne første skriftlige henvendelsen gjorde vi tydelig rede for hvilke temaer vi kom til å ta opp, og hvilke konkrete beskyldninger som ble rettet mot klagerne [...]»

NRK viser til at redaksjonen blant annet skrev følgende i nevnte e-post av 24. august 2017:

«1. Det ser ut til å være et typisk trekk at dere kjøper off market og gjerne på åpent skjøte (in blanco skjøte). Vi ønsker å snakke med dere om strategien deres rundt dette og hvordan dere finner eiendommer, pusser opp, samarbeider med meglere og selger videre. Vi har sett på 10-12 salg som dere har gjort de siste årene. [...]»

3. Vi har sett på salget av Låveveien 6. Det er åpenbart en eller flere konflikter her. Vi ønsker å intervjue dere om dette, samt påstandene fra kjøpere og arbeidere om dårlig kvalitet og mangelfull prosjektstyring. Dette gjelder påstander fra Rensel/, Gulliksen og Osmanovic.»

Mykkeltvedt svarte på e-posten 1. september 2017 (se vedlegg 2, sekr. anm). Redaksjonen oppfattet svaret som «en kategorisk avvisning av forespørselen». Mykkeltvedt skrev bl. a:

«Jeg ønsker ikke, verken personlig eller på vegne av selskaper jeg har interesser i, å stille til intervjue eller bidra på annen måte til filmen som nevnes.»

NRK skriver i sitt tilsvaret:

«Først 21. september, nesten en måned etter vår første henvendelse, fikk vi et svar som viste at klager ville benytte seg av imøtegåelsesretten. Men han ønsket ikke å stille til intervju, og insisterte på at han kun ville svare skriftlig. Skriftlige svar egner seg dårlig på TV, og vi fortsatte derfor våre forsøk på å få til en intervjuavtale. Det pågikk en dialog om imøtegåelsen helt fram til publisering den 24. oktober. Vi publiserte da hovedinnholdet i den skriftlige imøtegåelsen både i TV-dokumentaren og i nettartikkelen.»

Når det gjelder Mykkeltvedts adgang til samtidig imøtegåelse i forbindelse med omtalen av kjøpet/salget av Låveveien 6, mener NRK at redaksjonen oppfylte kravet i VVPs 4.14. NRK anfører at redaksjonen publiserte meningsinnholdet i Mykkeltvedts kommentarer.

Når det gjelder adgangen til samtidig imøtegåelse i forbindelse med omtalen av andre kjøp og salg (utenom Låveveien 6) som Mykkeltvedt/Skaar har vært involvert i, skriver NRK:

«NRKs framstilling av disse salgene er etter vår mening faktapreget og viser hvor mye eiendommene har steget i verdi i løpet av kort tid. Vi forteller om fortjenesten, men vi kommer ikke med noen sterk kritikk av faktisk karakter. Klagerne hevder at NRK skal ha skapt et inntrykk av at de har utnyttet godtroende selgere til å selge for en lav pris, for deretter å videreselge til en høyere pris. Vi mener at vi har forholdt oss strengt til fakta. Vi har vist hva eiendommene er kjøpt for, hvor mye de er pusset opp for, og hva endelig salgssum ble. Det er verken lovstridig eller kritikkverdig å tjene penger på å kjøpeoppussingsobjekter og selge dem videre etter oppussing, og det er heller ingen som hevder dette i vår sak.»

NRK anfører at det er eiendomsmeglerne som eventuelt kan oppleve seg rammet av sterk kritikk i denne delen av artikkelen, ikke eiendomsutviklerne. Videre skriver NRK:

«Samtidig var det selvsagt interessant å vite om klagers selskap har inngått noen form for forhåndsavtale med noen meglere, og hva slags strategi selskapet har på dette området - spørsmål NRK altså har stilt til klagerne en rekke ganger. Til slutt fikk vi også korte, generelle svar på noen av disse spørsmålene, og det som etter vår oppfatning er relevant for NRKs omtale av forholdene er tatt med i den innklagede saken[.]»

Når det gjelder kildebredden i omtalen av Låveveien 6, skriver NRK:

«Det framgår tydelig av den innklagede saken at Rifat Osmanovic ligger i konflikt med sin tidligere oppdragsgiver, og at boligkjøperne i Låveveien er misfornøyde med ulike forhold ved seksjonene de har kjøpt. Disse kildene har selvsagt en økonomisk interesse i saken, og vi har derfor lagt vekt på å framstille deres innsigelser så konkret som mulig, slik at klager kunne svare presist på beskyldninger og kritikk. I Osmanovics tilfelle går beskyldningene begge veier, og vi har derfor forelagt partene påstander og dokumentasjon i flere omganger. Dette beskrives også i artikkelen. Vi kan ikke se at klager påviser noen konkrete feil i det som faktisk er publisert av NRK, eller at fakta om tvistene rundt Låveveien 6 er framstilt på noen skjev eller misvisende måte. [...] Vi registrerer at klager legger fram brev og erklæringer fra noen av selgerne i de andre omtalte off market-salgene hvor det i ettertid uttrykkes stor tilfredshet med prosessen [...] men disse opplysningene er altså ikke relevante for vår omtale av eiendommene. Omtalen handler ikke om selgernes motivasjon for salgsprosess og om disse føler seg godt ivaretatt av aktørene, men om hvorvidt de omtalte eiendomsmeglerne har håndtert salg og gjensalg i tråd med god meglerskikk. Vi kan derfor ikke se at NRK har utelatt opplysninger som er viktige for en saklig framstilling av fakta i denne saken.»

NRK mener å ha hatt dekning for overskriften «Sminkørene» og skriver:

«Vi mener at overskriften gir en god beskrivelse av hele det sakskomplekset vi beskriver. Dokumentaren og nettartikkelen handler om det som skjedde i et opphetet boligmarked. Vi har gått konkret inn i en rekke saker. Vi viser hvor mye prisene på flere boligprosjekter har steget i løpet av kort tid etter at boligene er pusset opp. Vi har også sett på kvaliteten på oppussingen for å danne oss et bilde av forholdet mellom fortjenesten og utgiftene til oppussing. Låveveien 6 er et av flere eksempler. Eiendommen ble kjøpt for 9,1 millioner. Den ble pusset opp for 2 millioner og solgt for 19,8 millioner et halvt år seinere. Kjøperne mener oppussingen var mangelfull. Vi fikk tilgang til den skriftlige dokumentasjonen på dette, og kunne ved selvsyn se hva som var gjort og ikke gjort på eiendommen. Det handlet om alt fra mangelfullt malerarbeid til manglende anlegging av plen og utskifting av takrenner. De mest konkrete eksempelet på at selger/megler hadde gitt mangelfulle opplysninger så vi i

kjelleren i en av leilighetene. Der var det lagt teppe over en luke i gulvet. Under var det en pumpekum med en vannstand som lå cirka 30 cm under gulvet. Vi fikk også kontakt med en av de som hadde jobbet med oppussingen. Rifat Osmanovic hadde gjort oppussingsjobben. Han mener at han ble bedt om å gjøre en overflatejobb som ikke var faglig forsvarlig. Han synes de burde ha skiftet taket, etterisolert og bytta ut vinduene. Han karakteriserer den jobben som er gjort som sminking. Vi kan ikke se at vi har gjort noe presseetisk kritikkverdig gjennom å intervju ham og presentere hans synspunkter på den jobben han har gjort. Han målbærer spissformulerte synspunkter på jobben han har gjort i Låveveien og på en del av eiendomsbransjen som har stor samfunnsmessig betydning. Vi mener det rent presentasjonsmessig er naturlig å innlede artikkelen med hans synspunkter. Vi mener videre at dette sammen med resten av artikkelen viser at tittelen ikke går lenger enn det er dekning for i stoffet, i tråd med kravet i VVP 4.4.»

Videre gjør NRK rede for hvordan redaksjonen jobbet frem mot publisering for å få et intervju og samtidig imøtegåelse fra Mykkeltvedt. Det vises til at Brennpunkts redaktør sendte e-poster til Mykkeltvedt 20. og 23. oktober 2017 (se vedlegg 3 og 4, sek. anm.), der han blant annet ba Mykkeltvedt ta kontakt etter publisering dersom noe i fremstillingen skulle oppleves ukorrekt.

Mykkeltvedt sendte en e-post etter publisering (vedlegg 5), der han fremholdt at omtalen var ubalansert og inneholdt feilaktige opplysninger. NRK skriver:

«E-posten inneholdt ingen konkrete påvisninger av faktiske feil. Vi har i våre reportasjer fortalt om utgiftene til oppussing, og kan ikke se at det er framsatt feilaktige påstander om dette. Det eneste konkrete i denne e-posten var en påpekning av en bildetekst under et bilde fra Vardeheimen 20 der det sto at den var solgt videre med milliongevinst. Vi fikk nå opplyst at de var pusset opp for 2 millioner kroner. Vi endret derfor bildeteksten for å imøtekomme klager.»

Når det gjelder e-posten fra klagerne to dager etter publisering (vedlegg 6), skriver NRK:

«Kravet var at vi skulle presisere at klagerne ikke hadde vært involvert i tre konkrete prosjekter i Oslo. Men vi hadde aldri påstått at de var involvert i disse prosjektene. Vi svarte derfor at vi ikke fant grunnlag for å endre noe i forbindelse med repressen av sendinga. I tillegg presiserte vi nok en gang at vi var åpne for å endre programmet dersom noe var feil.»

Endelig skriver NRK:

«I vårt arbeid med denne saken har vi møtt en lukkethet fra bransjeaktørene som har overrasket oss. Noen av de minst meddelsomme var klagerne. Allerede tidlig i prosessen gjorde de det klart at de overhodet ikke ville bidra til å opplyse saken. [...] Hovedinnholdet i klagen er at de ikke har fått mulighet til å kommentere innholdet i artikkelen. Vi mener vi har dokumentert at de har fått rikelig mulighet til dette, men at de i svært begrenset grad har benyttet seg av denne muligheten. Vi minner i den forbindelse om ordlyden i VVP 4.14 og spesielt andre ledd [...] Imøtegåelsesretten dreier seg altså om *sterke beskyldninger av faktisk karakter*. Men dette punktet i VVP oppfordrer også oss i mediene til å rette søkelyset på bransjer og aktører selv om partene i utgangspunktet ikke er villige til å uttale seg. Det er det vi har gjort i denne saken. Klagerne mener også at vår tittel går lengre enn det er dekning for i stoffet, og at klagerne ikke er korrekt gjengitt. Vi mener at hovedinnholdet i klagerens innsigelser er gjengitt. Vi legger i den forbindelse også sterk vekt på at vi har tilbudt klager å komme med korrigeringer også etter at saken ble publisert, men at klager heller ikke har benyttet seg av den muligheten.»

Klagerne ønsket å knytte noen kommentarer til NRKs tilsvarende. Angående samtidig imøtegåelse av påstandene som berører Låveveien 6, gjentar klagerne at Mykkeltvedt kom med detaljerte påpekninger knyttet til Osmanovics anklager i en e-post av 29. september 2017, men at disse ikke ble gjengitt i NRKs artikkel. Klagerne skriver:

«I stedet gjengis det kort at Mykkeltvedt i en e-post 'avviser at han har gjort noe kritikkverdig i forhold til de som har kjøpt og de som har pusset opp seksjoner i Låveveien'. Sammenholdt med den detaljerte gjengivelsen av Osmanovics uttalelser gir artikkelen et usedvanlig skjevt og uriktig bilde av hva Mykkeltvedt har gitt uttrykk for om den problemstilling som NRK senere valgte å la bli førende for overskriften på artikkelen, nemlig påstått sminking av eiendom med henblikk på salg.»

Videre oppgir klagerne at Mykkeltvedt og Skaar har vært nødt til å nedskalere virksomheten som en følge av NRKs omtale. At artikkelens omtale av KRY Eiendoms kjøp og salg ikke ga grunnlag for samtidig imøtegåelse, er en forfeilet argumentasjon fra NRKs side, mener klagerne, som igjen minner om overskriften og trekker frem det de mener var en mangelfull og misvisende fremstilling av salgene av eiendommene i Telavåggata, Framnes terrasse og Mikkell Doblougs gate. Klager skriver også følgende om NRKs tittelbruk:

«Overskriften gir i seg selv et meget kritisk bilde av Mykkeltvedt og Skaar som aktører som generelt driver med sminking av eiendom for videresalg. Dette er det klart ikke dekning for i innholdet i artikkelen. For det andre er uttalelsene fra Rifat Osmanovic om 'sminking' behørig tilbakevist skriftlig av Mykkeltvedt i epost til journalisten. Uttrykket 'sminkørene' ble for øvrig ikke brukt av noen som er gjengitt i artikkelen og er således et uttrykk som NRK selv har brakt inn i artikkelen uten dekning i det redaksjonelle innholdet. [...] For det tredje gir også den øvrige framstillingen i artikkelen underforstått et bilde av at Mykkeltvedt og Skaar generelt driver med sminking av eiendom [...] Sett i sammenheng gir bruken av overskriften 'sminkørene' et klart uriktig bilde av det faktum som journalisten var kjent med på tidspunktet for publisering, men som NRK bevisst unnlot å opplyse om ettersom dette ville ødelegge den sensasjonspregede framstillingen som man hadde valgt.»

NRK ønsket å komme med et tilsvarende til klagerne:

«Klager gir igjen en ufullstendig framstilling av kommunikasjonen rundt påstander knyttet til Låveveien 6 og samtidig imøtegåelse. Det er riktig at NRK ikke har publisert noe av det Paul Mykkeltvedt skrev i sin e-post av 29. september 2017- årsaken til det er at innholdet til dels var på siden av hva det var naturlig å publisere, og noe av det Mykkeltvedt skrev var også feil. Derimot har vi publisert Mykkeltvedts kommentarer til påstandene fra en senere e-post, sendt til oss 5. oktober. (Disse er publisert under mellomtittelen «Ingen kunnskap» i NRKs artikkel). Vi vedlegger til orientering e-postkorrespondansen med Mykkeltvedt fra perioden 28. september til 5. oktober. Vi kan ikke være enig med klagerne i at denne kommunikasjonen ikke har relevans for det PFU skal vurdere - vi mener tvert imot at dette er et vesentlig poeng og viser at NRK har gjort gjentatte forsøk på å gi klagerne adgang til å kommentere saken vi jobbet med. Gjennom denne prosessen har vi også presentert klagerne for mer innhold enn hva som normalt kreves for å kunne imøtegå beskyldninger om faktiske forhold. I forbindelse med omtalen av Låveveien 6 blir det fremmet påstander fra to boligkjøpere og håndverkeren Rifat Osmanovic om mangelfullt oppussingsarbeid. Alle disse påstandene er forelagt klagerne for å gi dem anledning til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger. Når det gjelder de øvrige boligprosjektene som omtales i vår artikkel er det

ingen som hevder at det er utført dårlig oppussingsarbeid eller fremmer noen annen kritikk mot klagernes selskaper. I omtalen av disse salgene handler det eventuelt kritikkverdige om meglernes opptreden og yrkesetikk i forbindelse med off market-salg og videresalg, og det er derfor meglernes og deres selskaper som har blitt kontaktet for kommentarer om disse salgsprosessene. Overskriften «Sminkørene» er ikke en referanse til en enkeltuttalelse fra et intervjuobjekt. Det er en redaksjonelt valgt tittel som søker å gi en kort beskrivelse av et generelt fenomen i et opphetet boligmarked, der enkelte aktører har spesialisert seg på oppkjøp av eldre boliger som blir gjenstand for oppussing og hurtige videresalg.»